

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma

Pohjois-Suomen tavoite 1 -alue muodostuu Lapista, osista Pohjois-Pohjanmaata, Keski-Pohjanmaata ja Keski-Suomea. Alue kattaa 39 % koko maan pinta-alasta. Alueella asui vuoden 1999 lopussa 350 000 henkeä eli noin 7 % koko maan väestöstä.

Tavoitteena taloudellinen kasvu

Ohjelman tavoitteena on lisätä Pohjois-Suomen taloudellista kasvua ja synnyttää uutta yrittäjyyttä ja uusia työpaikkoja. Määrällisiksi tavoitteiksi on asetettu 1 000 uutta yritystä ja 10 000 työpaikkaa kasvaviin ja uusiin yrityksiin. Toimeentulomahdollisuuksien ja elämisen laadun paranemisella pyritään pysäyttämään väestön väheneminen.

Strategiana on parantaa olemassa olevien yritysten kasvumahdollisuuksia ja luoda edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle.

Pohjois-Suomen visio 2006

Pohjois-Suomi on lähtökohdistaan ja osaamisestaan ylpeiden ihmisten, omiin luonnonolosuhteisiin perustuvien ja luonnonvarojaan pitkälle jalostavien yritysverkostojen, nopeiden yhteyksien ja hyvän ympäristön EU:n pohjoisin yhteistyöalue.

Kestävää kehitystä ja tasa-arvoa

Kestävän kehityksen kolmeksi peruselementiksi ovat vakiintuneet ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys.

Ekologisesti kestävä kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemin toimivuuden säilyttäminen. Taloudellisesti kestävä kehitys tarkoittaa ohjelmassa sitä, että rahoitettavilta hankkeilta edellytetään pitkäaikaisia vaikutuksia alueen elinkeinoelämään ja työllisyyteen. Sosiaalisesti kestävä kehityksen tavoitteena on edistää sosiaalisesti tasapainoista alueyhteisöjen kehittymistä.

Ohjelma tukee naisten ja miesten välistä tasa-arvoa ja edistää sukupuolten yhtäläistä mahdollisuutta osallistua alueen kehittämistyöhön, työmarkkinoille ja koulutukseen. Ohjelmalla rahoitetaan sekä naisten että miesten intresseistä lähteviä hankkeita. Hankkeiden valinnassa suositaan alueittain taloudellisesti tai sosiaalisesti heikommassa asemassa olevaa sukupuolta. Erityisenä tavoitteena on naisten yrittäjyyden lisääminen.

Ohjelmaa toteutetaan kolmella toimintalinjalla

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma toteutetaan yritystoiminnan, maaseudun sekä osaamisen ja työllisyyden toimintalinjoilla. Kukin toimintalinja koostuu toimenpidekokonaisuuksista, joissa on määritelty millaista toimintaa tuetaan. Rahoituksessa ovat mukana kaikki rakennerahastot. Rahastoista kerrotaan tarkemmin sivulla 9.

I.Yritystoiminnan toimintalinja

Toimintalinjan toimenpiteet kohdistetaan elinkeinorakenteen monipuolistamiseen ja yritysklustereiden muodostumisen edistämiseen tukemalla yritysten perustamista ja kehittämistä sekä yritysten toimintaympäristön parantamista.

Lisäksi toiminta kohdistuu yritysten henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja yrittäjyyden edistämiseen. Tavoitteena on edistää yritysten kannattavuutta ja kilpailukykyä uusien työpaikkojen luomiseksi parantamalla johdon ja työntekijöiden ammattitaitoa. Toisena päätavoitteena on edistää yhteistyötä yritysten, alueen korkeakoulujen, oppilaitosten ja tutkimuslaitosten välillä.

I.1.Yritystoiminnan, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen (EAKR)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on alueen elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja yritysklustereiden ja -verkostojen muodostumisen edistäminen tukemalla pk-yritysten perustamista, laajentamista ja kehittämistä. Yritystoiminnan kehittämisessä otetaan huomioon ympäristön laatu ja tuotteiden elinkaariajattelu.

Tuki kohdistuu mm:

- yritysten kasvun, kilpailukykyyn ja kansainvälistymisen edistämiseen
- yritysverkostojen kehittämiseen ja klusteroitumisen edistämiseen
- uuden yritystoiminnan synnyttämiseen
- informaatioteknologian hyödyntämiseen ja uuden teknologian käyttöönoton edistämiseen
- yritysten innovaatio toimintaan ja tuotekehitykseen
- uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseen ja energiansäästö hankkeisiin yrityksissä

I.2.Yritysten toimintaympäristön parantaminen (EAKR)

Toimenpidekokonaisuudella edistetään elinkeinoelämää palvelevan infrastruktuurin rakentamista ja kehittämistä sekä tarvittavan yrityspalveluverkoston syntymistä. Tukea suunnataan toimenpiteisiin, jotka parantavat alueen kiinnostavuutta yritysten sijoituspaikkana.

Tuki kohdistuu mm:

- yritysverkostojen ja klustereiden edellytysten luomiseen
- yritysten, oppilaitosten ja tutkimuslaitosten verkottumisen edistämiseen
- osaamiskeskittymien, pk-palvelutoiminnan kehittämiseen sekä yrityshautomoiden ja -puistojen perustamiseen ja kehittämiseen

Kuva: Juna Sankkinen

Kuusamosta maailmankartalle

Pohjois-Pohjanmaalla toteutettu paikannusprojekti on oiva esimerkki yrittäjävetoisesta EU-hankkeesta. Sen ansiosta kuusamolainen Maisemakartta Mustonen Oy on kasvanut yhden hengen yrityksestä 6-10 hengen työllistäjäksi ja tähyää luottavaisesti uusille markkinoille paikkatiedon osajana.

Toimitusjohtaja **Mirja Mustosen** mukaan käytössä olevat paikkatietoaineistot ovat laadultaan kirjavia. Paikkatiedon keruu ja tekniikan kehittäminen on luonut edellytykset tehdä laadukasta paikkatietoa eri toimintaympäristöihin kuten WAP, WEB, Internet, graafiset kartat ja muut päätelaitteet. ”Digitaalitekniikka on korvaamassa perinteiset tiedonkeruumenetelmät ja manuaaliset karttapohjat. Satelliittipaikannukseen perustuva gps-mittaus on tarkka ja tarjoaa monia käyttömahdollisuuksia.”

Vuonna 1996 käynnistyneessä paikannusprojektissa kehitettiin sekä paikkatietojen mittaustekniikkaa että tietojen käytön atk-sovelluksia energia- ja vesihuoltoon, aluehälytystoimintaan ja matkailuun. Tuotekehitystä tehtiin systemaattisesti paikkatietojen keruun ohessa tiiviissä yhteistyössä työn tilaajien ja yliopiston kesken.

”Pienyrittäjänä arvostan erityisesti sitä, että EU-rahaa saatiin hankkeelle mutkattomasti. Maakunnan liiton kautta järjestelyt hoituivat joustavasti ja nopeasti. Myös yhteistyö isojen yritysten ja julkisen sektorin kanssa on ollut hedelmällistä alusta alkaen”, Mustonen painottaa ja innostaa aloittavia yrittäjiä laittamaan tarmokkaasti pystyyn omia kehityshankkeita.

Kuva: Juha Sarkkinen

Rokua satsaa yksilön jaksamiseen

Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnan alueelta löytyy Rokuan alue. EU:n kolmen rakennerahaston ja alueviranomaisten yhteistyöllä on luotu Rokuan strategia, jonka tavoitteena on kehittää alueesta kansainvälisestäkin tunnettu kokous-, kuntoutus- ja luontomatkailukohde.

Strategian luominen alkoi tutkimuksesta, jolla kartoitettiin Rokuan eri toimijoiden, käyttäjien, yrittäjien ja alueviranomaisten näkemyksiä ja toiveita. Tulosten perusteella ryhdyttiin kehittämään alueen palvelulaitosten henkilökunnan osaamista, palvelujen tuotteistamista, ohjelmatarjoajien koulutusta ja infrastruktuurin parantamista ympäristönäkökulmaa korostaen.

“Hanke on toiminut hyvin koko alueen kehittämisen puolesta, mistä voi olla erityisen tyytyväinen. Tästä kuuluu suuri kiitos Oulun aluehallintoviranomaisille, alueen kunnille ja muille yhteistyökumppaneille”, koordinaatioryhmän puheenjohtaja **Tuomas Alasalmi** toteaa. “Hankkeen myötä palvelujen tarjonta kasvoi luonnostaan kysynnän kasvaessa, ja esimerkiksi mökkirakentaminen on ollut vahvassa kasvussa”, Alasalmi lisää.

Jatkossa Rokuan kehittämistavoitteissa on osaamiskeskuksen, Humanpolis Rokua, rakentaminen. Se keskittyy ihmisten työelämässä jaksamisen edistämiseen yhteistyössä mm. Oulun yliopiston, ammattikorkeakoulun, aluehallintoviranomaisten, VTT:n ja Oulun kaupungin ja kuntien kanssa.

- elinkeinoelämää tukevaan infrastruktuuriin
- yritysten hautomotoimintaan ja yrityspalvelujen kehittämiseen
- logistiikan kehittämiseen
- toimintaympäristön vetovoimaisuuden lisäämiseen
- saamelaiskulttuuriin liittyvien yritysten toimintaympäristön parantamiseen

1.3.Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen (ESR)

Toimenpidekokonaisuudella parannetaan yritystoiminnan kasvua ja kilpailukykyä kehittämällä yrittäjien, yritysjohdon ja yritysten henkilöstön osaamista. Tavoitteena on saada aikaan myös uutta yhteistyötä ja verkottumista yritysten, korkeakoulujen, oppilaitosten ja tutkimuslaitosten välillä osaamisen ja teknologian hyödyntämiseksi sekä työllisyyden edistämiseksi.

Tuki kohdistuu mm:

- yrittäjien, yritysjohdon ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen
- uuden työvoiman koulutukseen yrityksissä
- yrittäjyyskoulutukseen ja yrittäjyyden edistämiseen
- laatu- ja ympäristöosaamisen lisäämiseen yrityksissä
- yritysten henkilöstön työkyvyn edistämiseen
- yritysten sekä koulutus- ja tutkimuslaitosten yhteistyön edistämiseen

2. Maaseudun toimintalinja

Toimintalinjan toimenpiteisiin kuuluvat mm. maatalouden rakennemuutosta edistävät maatilatalouden investoinnit, nuorten viljelijöiden tuki sekä maatalojen muut kehittämistoimenpiteet. Porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin liittyvät toimenpiteet ovat osittain mukana rahoituksessa. Lisäksi tuetaan metsätaloutta ja kotimaisen energian käyttöä sekä puun käyttöön maatalan tasolla liittyviä investointeja.

Toisena painopisteenä ovat maaseudun elinkeino- ja palvelurakennetta monipuolistavat kehittämishankkeet, jotka edistävät maaseudun omaehtoista kehittämistyötä ja elinkeinomahdollisuuksien monipuolistamista. Lisäksi tuetaan toimintaympäristön parantamista, omaehtoista kehittämistä sekä väestön osaamistasoa parantavia hankkeita.

2.1. Maatilainvestoinnit (EMOTR-O)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on maatalouden tehokkuuden ja kilpailukykyyn kehittäminen ja elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Tuki kohdistuu mm:

- kotieläinrakennusinvestointeihin
- ympäristönsuojeluinvestointeihin
- porotalouden kehittämiseen
- elinkeinojen kehittämiseen ja monipuolistamiseen

2.2. Nuorten viljelijöiden aloitustuki (EMOTR-O)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on edistää sukupolven vaihdosten taantumista, auttaa nuoria viljelijöitä käynnistämään toimintaa ja uudistaa alku- tuotannon työpaikkoja turvaamalla maa- ja porotaloustuotannon säilymistä elinkelpoisena.

2.3. Koulutus (EMOTR-O)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on rohkaista viljelijöitä sekä metsänomistajia aktiiviseen ja jatkuvaan itsensä kehittämiseen sekä ammattitaidon ylläpitämiseen. Toimenpiteellä tuetaan ammatillista jatko- ja täydennyskoulutusta, jolla kehitetään maa- ja metsätalouteen, maaseutuuyrittämiseen ja niiden uudistamiseen osallistuvien henkilöiden ammattitaitoa ja osaamista.

Tuki kohdistuu mm:

- talouden ja tietotekniikan edistämiseen sekä elintarvikkeiden jatkojalostamiseen
- osaamisen parantamiseen
- pienyritysten verkottumiseen
- metsätalouden toimintatapojen kehittämiseen
- luomutuotannon kehittämiseen

2.4. Metsätaloustoimenpiteet (EMOTR-O)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on hidastaa työpaikkojen vähenemistä ja tukea uusien syntymistä. Tavoitteena on myös säilyttää kannattavan osa- ja kokoaikaisen maatalouden harjoittamisen edellytykset.

Tuki kohdistuu mm:

- investointeihin metsien taloudellisen, ekologisen ja yhteiskunnallisen arvon kohottamiseen
- investointeihin metsätaloustuotteiden korjuun ja jalostuksen parantamiseen
- uusien myyntimahdollisuuksien kehittämiseen
- metsätaloustuotteiden käytön ja markkinoinnin edistämiseen

2.5. Maaseutualueiden sopeutuminen ja kehittäminen (EMOTR-O)

Toimenpiteen tavoitteena on monipuolistaa yritystoimintaa maatilataloudessa ja maaseutu yrityksissä lisäämällä olemassa olevien yritysten kilpailukykyä, osaamista ja yhteistyötä sekä uutta yritystoimintaa.

Tuki kohdistuu mm:

- maatilojen yhteisiin hankkeisiin koneistuksen, niiden hankinnan tai tilanhoidopalvelujen kehittämiseksi
- maataloustuotteiden erityislaatuun perustuviin markkinointitoimenpiteisiin
- maaseudun elinkeinoihin ja peruspalveluihin
- kylien kunnostamiseen ja kehittämiseen
- perusrakenteiden kehittämiseen
- matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustamiseen
- saamelaiskulttuuriin liittyvän elinkeinotoiminnan monipuolistamiseen

2.6. Osaamisen kehittäminen maaseudulla (ESR)

Toimenpidekokonaisuudella kehitetään osaamista ja edistetään yrittäjyyttä uusien työpaikkojen luomiseksi. Osaamisen kehittämishankkeet liittyvät kiinteästi muuhun maaseudun kehittämistoimintaan.

Kuva: Pii Puurinen

Elämyksiä virtuaalitalvessa

Talven virtuaalimallinnus -hankkeessa luotiin aidosta lumesta ja jäädä -20 C pakkasasteen talvi rekan kylmäkonttiin. Lumen ja jään seikkailumaa kiersi kesällä 2000 13 viikkoa 13 Euroopan maan suurimmissa kaupungeissa museot, huvipuistot ja tapahtumat. Päivisin "Snow and Ice" -kontti oli avoinna suurelle yleisölle, iltaisin kiertuetta sponsoroivien Hartwallin Lapin Kullan ja MEKin asiakastilaisuuksien vetonaulana.

Kokemusympäristö on avoin erilaisille tavoille lähestyä ja kokea kuten reaali-maailmakin. Lumen ja jään seikkailumaassa hiljaisuus, kylmyys ja pimeys tarjosivat pysähtyneen ja esteettisen elämysympäristön pohjoisuuden kokemiseen. Kävijän omat valinnat vaikuttivat ympäristön olosuhteisiin. Revontulet ja lumisade olivat osa 7 minuutin pituista seikkailua.

“Perusideana oli yhdistää aitoa fyysistä ja keinotekoisia synteettistä ympäristöä. Projektissa selvitettiin perinteisen teatteritekniikan ja kylmä-/automaatiotekniikan toimivuutta vuorovaikutteisen simulaation kanssa. Kiertueella tutkittiin ympäristön käytettävyyttä sekä elämyksellisiä eroja eri kulttuuri- ja käyttöympäristöissä”, valottaa hankkeen tuottaja ja käsikirjoittaja **Jari Rinne** Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan mediatieteen laitokselta.

Hankkeeseen kanavoitui EAKR-tukea TEKESiltä, jonka suhtautumista tutkimushankkeisiin Rinne kiittelee. “Projektin eteni tavoitehakuisesti, jonka vuoksi tutkimustiimimme sai rauhassa keskittyä tekemiseen. Myös alihankkijoina toimineiden hitec-yritysten ja yhteistyökumppaneiden kanssa kaikki toimi hienosti.”

Kuva: Piiro Puurinen

Torniossa tuottajat toimivat yhdessä

Tornion maataloustuottajat päättivät kehittää alueensa toimintaa ja panivat pystyyn nuorten tuottajien yhteishankkeita. EU-rahoituksen ja kunnan tuella aloitettiin monipuolinen yhteistyö mm. konehankinnoissa ja karjan kasvatuksessa.

Hankkeen johtoryhmän jäsen, paljasjalainen viljelijä **Peter Mäkitaavola** on tyytyväinen hankkeen tuloksiin. "Hankkeen avulla olemme kehittäneet alueelle tehokkaan ostorenkkaan ja koneyhteistyötä tilojen välillä on kasvatettu. Tärkeää on ollut myös Tornion Tuorerehupalveluyhteisyritys, joka työllistää sesonkiluonteisesti useita henkilöitä; myös yhteistoinnista koituvat selkeät säästöt esimerkiksi vakuutusmaksuissa ovat näkyneet lompakossa", Mäkitaavola myhäilee.

Maataloustuottajien yhteistoimintarengas on kasvanut vahvasti hankkeen mukana ja tuottajien yhteishenki on selvästi parantunut. Samoin alueen maatalousinvestoinnit ovat kasvaneet.

Tuki kohdistuu mm:

- elinkeinojen ja tuotantoketjujen kehittämiseen liittyvään koulutukseen
- osaamisen lisäämiseen elinkeinoelämän monipuolistamiseksi ja uudistamiseksi
- laatu-, ympäristö- ja kulttuuriosaamisen kehittämiseen
- tietotekniikan ja telemaattisten palvelujen käytön edistämiseen
- maaseudun yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen edistämiseen
- elinkeinojen kehittämiseen liittyviin kumppanuushankkeisiin
- naisten ja miesten tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen
- saamelaiskulttuuriin liittyvään osaamiseen

2.7. Maaseudun toimintaympäristön parantaminen (EAKR)

Toimenpidekokonaisuudella parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä osana elinvoimaisen maaseudun elinkeinopolitiikkaa.

Tuki kohdistuu mm:

- elinkeinojen monipuolistamiseen
- maaseudun ja taajamien vuorovaikutuksen lisäämiseen
- infrastruktuurin ja toimintaympäristön parantamiseen
- kulttuuri- ja luonnonympäristön kehittämiseen
- saamelaiskulttuuriin liittyviin maaseudun toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin

2.8. Kalatalouden kannattavuuden, rakenteen ja toimintaedellytysten parantaminen (KOR)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on ammattikalastuksen kannattavuuden kehittäminen menetelmiä, välineitä ja infrastruktuuria parantamalla.

Tuki kohdistuu mm:

- alusten uudenaikaistamiseen
- veden luonnonvarojen suojelemiseen ja kehittämiseen, vesiviljelyyn, kalasatamien kehittämiseen, jalostukseen, kauppaan sekä sisävesikalastukseen

3. Osaamisen ja työllisyyden toimintalinja

Osaamisen toimintalinjalle kuuluvat hankkeet kohdistuvat koulutusjärjestelmien kehittämiseen sekä koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen tarvitseman infrastruktuurin kehittämiseen.

Toisena painopistealueena on työttömyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen, työllisyyden edistäminen sekä työvoiman osaamistason turvaaminen ja kohottaminen.

3.1. Osaamisen ja tietoyhteiskuntarakenteiden kehittäminen (EAKR)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on osaamisen ja tietoyhteiskuntarakenteiden kehittäminen. Se tukee jo toiminnassa olevien yritysten, aloittavien yritysten, yritysverkostojen sekä tutkimus- ja tuotekehitysorganisaatioiden kehittymistä.

Tuki kohdistuu mm:

- osaamisen, kulttuurin ja tietoyhteiskunnan infrastruktuurin parantamiseen
- yrityksiä ja klustereita palvelevaan tuotekehitykseen ja tutkimukseen
- osaamiskeskittymien kehittämiseen
- telemaattisten palveluiden kehittämiseen ja niiden käytön edistämiseen
- oppimisympäristöjen ja oppimisen tietoverkkojen kehittämiseen
- alueellisiin kehittämis- ja työllisyysstrategioihin
- kansalaistoiminnan infrastruktuurin kehittämiseen

3.2. Osaamisen ja avainalojen edistäminen (ESR)

Toimenpidekokonaisuudessa tuetaan uuden työvoiman kouluttamista sekä työelämässä tarvittavan osaamisen ja ammattitaidon ylläpitoa ja kehittämistä. Toimenpiteiden pohjaksi tarvitaan koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoitua.

Tuki kohdistuu mm:

- osaamisen lisäämiseen, koulutukseen ja teknologian hyödyntämiseen
- työorganisaatioiden, koulutuksen ja kulttuurin yhteistyömallien kehittämiseen
- ammatilliseen koulutukseen sekä uudelleen- ja lisäkoulutukseen
- työelämän ja elinkeinorakenteen muutosten sekä osaamis- ja koulutustarpeiden ennakoitua
- koulutuksen ja työelämän yhteyksien kehittämiseen
- koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantamiseen
- tietoyhteiskuntavalmiuksien edistämiseen
- ympäristö- ja kulttuuriosaamisen lisäämiseen
- saamelaiskulttuuriin liittyvän koulutuksen kehittämiseen

3.3. Työllistymisen edistäminen ja työttömyyden ehkäiseminen (ESR)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on kehittää yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa menettelytapoja työllistymisen edistämiseksi ja avoimien työmarkkinoiden kysynnän hyödyntämiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään tulevan työvoiman tarpeen ennakoitua.

Tuki kohdistuu mm:

- pitkäaikaistyöttömyyden uhkaamien työllistymisen parantamiseen
- työttömien työmarkkinaedellytysten parantamiseen
- ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien nuorten integrointiin työelämään
- erityiskoulutettujen ja korkeakoulutettujen integrointiin yritystoimintaan
- ohjaus-, neuvonta-, ura- ja rekrytointipalvelujen kehittämiseen
- työvoiman kysynnän hyödyntämiseen ja työllistyvyyden edistämiseen
- uusien yhteistyömuotojen ja toimintamallien kehittämiseen työttömyyden vähentämiseksi

Kuva: Pirjo Puurunen

Poro pääosassa elämysmatkailussa

Porotilan isäntä Sami Tiensuu Kolarin Venejärveltä vaihtoi osa-aikaisen matkailuelinkeinon harjoittamisen päätoimiseksi parisen vuotta sitten. Perinteisen poroelinkeino ympärille luotiin monipuolista elämysmatkailua, jossa porot ovat pääosassa. Matkailijoita on ollut jo kaikista maanosista.

Oma ratkaiseva osuutensa on ollut EU-tuella, jonka avulla on voinut saada koulutusta alalle ja samalla uskallusta hypätä uusiin haasteisiin.

“Oikeastaan koko hommahan lähti liikkeelle vähän kuin puolivahingossa. Yksi matkanjärjestäjä pyysi lupaa tulla ryhmän kanssa tutustumaan aidon lappilaisen porotilan elämään, ja tästä oikeastaan kaikki sai alkunsa”, poroisäntä **Tiensuu** naureskelee.

Tällä hetkellä Tiensuun tila tarjoaa porosafareita ja muita elämyksiä kuten vasojen korvamerkinän seuraamista ja proeroetusta.

“Viihdyn näissä hommissa, tässä saa tehdä ja kehittää sitä mitä parhaiten osaa. Ja ennen kaikkea olen toiveikas elämysmatkailun tulevaisuuden suhteen”, Sami Tiensuu kertoilee kiireettömästi.

Kuva: Olavi Lahtela

Verkossa on voimaa

Saarijärven ja Viitasaaren seutukunnat pohjoisessa Keski-Suomessa ovat vankasti verkottumassa. Paikallinen tietoliikenteen runkoverkko luo edellytykset yritystoiminnan kehittämiseksi ja mahdollistaa nykyisen haja-seutualan kasvun lähes 40 000 asukkaan taajamaksi.

ATM-runkoverkko tekee mahdolliseksi aikaisempaa nopeamman ja kapasiteetiltaan tehokkaamman tiedonsiirron. Verkko-hankkeessa on mukana yhdeksän alueen kuntaa ja investoinnit nousevat yhteensä lähes 15 miljoonaan markkaan. Seutukuntahankkeen osalta EU-rahoituksen osuus on ollut merkittävä.

“Kouriintuntuva tulos hankkeesta tässä vaiheessa on maan alla kulkeva valokaa-peli. Infrastrukturi on siis rakennettu, nyt seuraava askel on yritysten liittymisen verkkoon”, projektipäällikkö **Veikko Perttula** kertoo.

“ATM-runkoverkko mahdollistaa alueen yritystoiminnan kehittymisen ja sen monipuolistamisen. Erityisen hyvin runkoverkko tulee palvelemaan esimerkiksi graafista alaa ja muita tiedonsiirtoon keskittyviä yrityksiä. Verkon tavoitteena on taata hyvätasoinen tietoliikenteen taso ja tällä tavalla vastata alueen kehittymistarpeisiin. Verkkoprojektin avulla pienestä ja taantuvasta alueesta kasvaa 40 000 asukkaan taajama”, Perttula visioi.

3.4. Työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla (ESR)

Toimenpidekokonaisuuden tavoitteena on edistää työelämästä syrjäytymässä olevien mahdollisuuksia palata työmarkkinoille tukemalla heidän toimintakykyään ja selviytymistään.

Tuki kohdistuu mm:

- uusien yhteistyömuotojen ja toimintamallien kehittämiseen, testaamiseen ja käyttöönottoon työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- syrjäytyneiden työmarkkinaedellytyksiä, toimintakykyä ja selviytymistä edistävään aktivointiin, kuntoutukseen ja koulutukseen
- nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin hankkeisiin ja toimintamalleihin
- erityisesti naisille kehitettyihin ura-, työllistymis- ja yrittäjyys-hankkeisiin
- heikossa asemassa olevien erityisryhmien työmarkkinoille pääsyn tukemiseen
- paikallisen kumppanuuden hyödyntämiseen
- sukupuolten tasa-arvon edistämiseen

Rahoitus tulee useista lähteistä

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman kokonaisrahoitus vuosille 2000–2006 on 1,1 miljardia euroa (6,3 mrd mk). Rahoitus painottuu vahvasti yritystoimintaan.

EU-rakennerahastojen rahoitus edellyttää myös kansallisen viranomaisen rahoitusta hankkeelle. Tämän vuoksi hankkeen on täytettävä myös kansalliselle julkiselle rahoitukselle asetetut vaatimukset. Lisäksi hankkeessa tulee olla myös hakijan omaa rahoitusta.

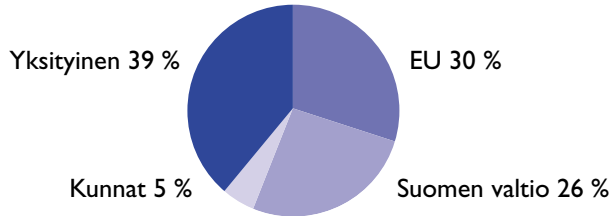

Rahoitus toimintalinjoittain (milj. euroa)

Toimintalinja	EU + Kansallinen	= Julkinen	+ Yksityinen	= Kokonaisrahoitus	
		Julkinen			
			Yhteensä		
1	130,9	130,9	261,8	259,4	521,2
2	101,4	101,4	202,8	124,9	327,6
3	84,4	84,4	168,8	25,0	193,7
Tekninen apu	4,8	4,8	9,6	0,9	10,5
Yhteensä	321,4	321,4	642,8	410,3	1 053,1

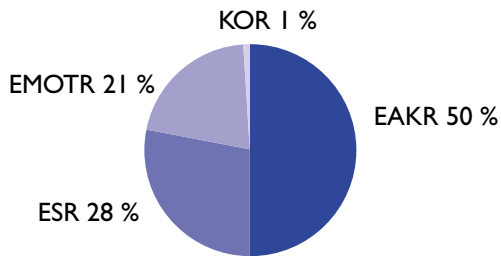
Ohjelman rahoitusosuudet:

Yht. 1 053,1 milj. euroa (6 255 milj.mk)

EU-rahoitusosuudet:

Yht. 321,4 milj. euroa (1 911 milj.mk)

Tavoite 1 -ohjelmaan saadaan osarahoitusta EU:n kaikista rakennerahastoista.

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) tasoittaa alueiden välisiä kehitys- ja elintasoeroja osallistamalla kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämiseen ja rakenteelliseen sopeuttamiseen sekä alueiden sosiaalis-taloudelliseen uudistamiseen.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) tukee työllistettävyyttä, yrittäjyyttä, sopeutumiskykyä ja tasa-arvoa muun muassa osaamisen tasoa nostamalla.

Euroopan maatalouden ohjauksen ja tukirahasto (EMOTR) parantaa maaseutualueiden keskeisen elinkeinon, maatalouden kilpailukykyä, edistää maaseudun toimintojen monipuolistamista sekä tukee maaseutualueiden asuttuina säilyttämistä ja maaseudun ympäristön, maisemien ja maaseutuperinnön vahvistamista.

Kalatalouden ohjauksen rahoitusväline (KOR) edistää kalavarojen ja niiden hyödyntämisen välistä kestävästä tasapainosta, uudistaa kalatalouden rakenteita alan tulevaisuuden turvaamiseksi, edistää alan säilymistä dynaamisena ja kilpailukykyisenä, elvyttää kalastuksesta riippuvaisia alueita sekä parantaa kalastustuotteiden tarjontaa ja niiden arvostusta.

Toimiva hallinto

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma on valmisteltu alueen maakunnissa laajas- ja yhteistyössä maakuntien liittojen johdolla. Sen sisältöön ovat vaikuttaneet kuntien ja valtion viranomaisten ohella eri järjestöt sekä tutkimus- ja koulutusyksiköt. Päävastuu ohjelman laadinnassa on ollut maakuntien liitoilla ja sisäasiainministeriöllä.

Ohjelman hallintoviranomaisena toimii sisäasiainministeriö. Se vastaa yleisellä tasolla ohjelman hallinnosta ja sen täytäntöönpanon tehokkuudesta. Ministeriö on vastuussa myös ohjelman tulosten tarkastelusta yhdessä Euroopan komission kanssa sekä ohjelma-asiakirjan täydennyksen tarkistuksista ohjelmakauden aikana.

Kuva: Pepe Mäkkönen

Ympäristöoppia yrityksille

Efore Oyj käynnisti ympäristöhallintajärjestelmän koulutusprojektin Keski-Suomen ja Uudenmaan alueen yrityksille. Projektin avulla yritykset ottavat toiminnassaan entistä paremmin huomioon ympäristönäkökohdat.

Efore toimi hankkeen veturina ja mukana hankkeessa olivat sen kymmenkunta ali-hankkijayritystä. Projektin käytännön toimenpiteissä keskeisesti mukana olivat myös Keski-Suomen ja Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskukset.

“Projektissa hyödynnettiin Eforen sertifioitua ympäristöhallintajärjestelmää, joka kattaa yrityksen kaikki toiminnot koko sen tuotantoketjussa raaka-aineen ostosta lopputuotteeseen asti. Näin on voitu oleellisesti vähentää ympäristön kuormitusta”, projektipäällikkö **Ritva Törmälä** sanoo.

Projektin avulla ympäristöasioista on tullut keskeinen johdon työkalu ja samalla sen avulla on saatu selkeytettyä työntekijöiden vastuualueita. Se on toiminut myös oppimiskokemuksena, sillä ympäristöasioista huolehtiminen on levinnyt työpaikoilta kouluihin ja koteihin asti.

Kuva: Tapio Ruotsalainen

Perhosta linkoaa

Keskipohtalaisessa Perhon kunnassa on vuoden ajan toiminut lumi-linkoja valmistava Varila Steel Oyj. Metalliteollisuuden uusteollistamishankkeessa kunta on ollut keskeisesti mukana mm. rakennuttamalla yritykselle tilat.

Perheyritys työllistää tällä hetkellä alihankkijoineen kymmenkunta henkeä. Yritystoiminta käynnistettiin ostamalla toiselta yritykseltä lumilinkojen tuotanto-oikeudet, joten markkinat olivat jo valmiiksi olemassa. Toimitusjohtaja **Varilan** mukaan "Markkinoilla tuntuu olevan kysyntää tuotteillemme, ja tavoitteena onkin lisätä tuotantoa selkeästi. Kotimarkkinoiden lisäksi tähyämme Pohjoismaihin ja Keski-Euroopan markkinoille".

Vuonna 1997 toteutettiin Keski-Pohjanmaan liiton rahoittamana laaja esiselvitys- ja suunnittelukierros Kaustisen seutukunnan metalliteollisuuden kehittämiseksi. Kaksivuotisen uusteollistamishankkeen keskeisinä tavoitteina olivat yrittäjyyteen kannustaminen ja yritystoiminnan aloittamiskynnyksen madaltaminen.

"EU:n osittain rahoittaman kehittämishankkeen avulla kunta on tullut yrittäjää hienosti vastaan ja odotukset yritystoiminnan jatkuvuuden suhteen ovat positiiviset; kaksi poikaani aikovat nimittäin jatkaa yritystoimintaa", tyytyväinen Jaakko Varila toteaa hymy huulillaan.

Kussakin maakunnassa toimii maakunnan yhteistyöryhmä (MYR), joka huolehtii ohjelman toteuttamisesta. Yhteistyöryhmässä tasavertaisina osapuolina ovat maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjät, ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot sekä työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt.

Maakunnan yhteistyöryhmä kohdentaa rakennerahastovarojen ja vastaavan kansallisen rahoituksen maakunnassa ohjelmaa rahoittaville valtion viranomaisille, maakuntien liitoille ja muille ohjelman rahoitukseen osallistuville tahoille. Asiakirjaa, jolla rahoituksen yhteensovittaminen vuosittain tapahtuu, kutsutaan maakunnan yhteistyöasiakirjaksi.

Seurantakomitea huolehtii ohjelman täytäntöönpanon tehokkuudesta ja laadusta. Se koostuu valtion keskushallinnon, maakuntien ja keskeisten järjestöjen edustajista. Komission edustajat ovat mukana neuvona antavina jäseninä.

Ideasta EU-hankkeeksi

Hanke voi lähteä liikkeelle toisen hankkeen esimerkistä tai tavoiteohjelmien takaamista mahdollisuuksista. Se voi olla luonteva jatko tutkimukselle, selvitykselle tai suunnitteluryhmän työlle. Heti hankkeen alkuvaiheessa kannattaa olla yhteydessä EU-asiantuntijoihin hankesuunnittelua varten.

EU-rahoitusta haetaan alueella toimivilta viranomaisilta, yleensä TE-keskuksesta, maakunnan liitosta, lääninhallituksesta tai ympäristökeskuksesta. Hakemuksessa eritellään hankkeen tavoitteet, kustannusarvio ja rahoitustarve sekä esitetään hankesuunnitelma. EU-hankkeiden hallinnointi ja raportointi etenevät tarkoin sovittujen pelisääntöjen mukaan.

Rahoittajaviranomaiset päättävät yksittäisistä hankkeista kansallisen ja EY-lainsäädännön, ohjelma-asiakirjan ja maakuntien yhteistyöasiakirjojen mukaisesti. Pääsääntöisesti rahoittava viranomainen tekee päätöksen samanaikaisesti sekä EU-rahoituksesta ja vastaavasta kansallisesta rahoitusosuudesta. Jos hanketta rahoittaa useampi viranomainen, niin ne sopivat keskenään EU:n ja kansallisen rahoituksen jakaantumisesta.

MYR:t voivat käsitellä useita maakuntia koskevia yksittäisiä hankkeita tai suuria ja aluekehityksen kannalta merkittäviä hankkeita. Rahoituspäätöksen tekee kuitenkin aina asianomainen rahoittajaviranomainen. Liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja sisältäviä yrityshankkeita ei käsitellä yhteistyöryhmissä.

Tuettavien hankkeiden on toteutettava ohjelman tavoitteita ja valittua kehittämisstrategiaa. Keskeistä on taloudellisen kasvun edistäminen ja uusien työpaikkojen syntyminen. Hankkeiden on sovittava sekä kansalliseen normistoon että EU:n rakennerahastoja koskeviin säännöksiin.

Hankkeen toteuttajan on oltava luotettava, ammattitaitoinen ja hänen on kyettävä vastaamaan toteutettavasta hankkeesta taloudellisesti.

Ota yhteys lähimpään EU-asiantuntijaan

Tietoa rahoitusmahdollisuuksista ja apua hankevalmisteluun saa oman alueen maakunnan liitosta, TE-keskuksesta, lääninhallituksesta ja ympäristökeskuksesta. Myös EU-hankkeisiin osallistuneilta kollegoilta tai yrittäjä- ja ammattijärjestöltä saa hyviä käytännön neuvoja.

Maakuntien liitot

Lapin liitto
Hallituskatu 20 B / PL 8056 / 96101 Rovaniemi
Puh. (016) 330 1000, fax (016) 318 705

Keski-Suomen liitto
Sepänkatu 4 / 40100 Jyväskylä
Puh. (014) 652 200, fax (014) 652 277

Keski-Pohjanmaan liitto
Rantakatu 14 / 67100 Kokkola
Puh. (06) 860 5700, fax (06) 868 0308

Pohjois-Pohjanmaan liitto
Kauppurienkatu 8 A / 90100 Oulu
Puh. (08) 321 4000, fax (08) 321 4013

TE-keskukset

Lapin työvoima- ja elinkeinokeskus
Maakuntakatu 10 / PL 8152 / 96101 Rovaniemi
Puh. (016) 368 7000, fax (016) 368 7145
* Kemin palvelupiste
Asemakatu 19 / PL 128 / 94101 Kemi
Puh. (016) 368 7400

Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus
Cygnæuksenkatu 1 / PL 44 / 40101 Jyväskylä
Puh. (014) 410 4600, fax (014) 410 4606

Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
Hovioikeudenpuistikko 19 A / PL 131 / 65101 Vaasa
Puh. (06) 329 6300, fax (06) 329 6480
* Kokkolan palvelupiste
Isokatu 15 / 67100 Kokkola
Puh. (06) 8326 500, fax (06) 8326 591

Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus
Viestikatu 1 / PL 86 / 90100 Oulu
Puh. (08) 536 8000, fax (08) 536 8031

Lääninhallitukset

Länsi-Suomen lääninhallitus
Jyväskylän toimipiste
Cygnæuksenkatu 1 / PL 41 / 40101 Jyväskylä
Puh. 02051 7141, fax 02051 74346

Oulun lääninhallitus
Linnankatu 3 / PL 293 / 90101 Oulu
Puh. 02051 7181, fax 02051 78224

Lapin lääninhallitus
Valtakatu 2 / PL 8002 / 96101 Rovaniemi
Puh. 02051 7171, fax 02051 77750

Ympäristökeskukset

Keski-Suomen ympäristökeskus
Ailakinkatu 17 / PL 110 / 40101 Jyväskylä
Puh. (014) 697 211, fax (014) 614 273

Länsi-Suomen ympäristökeskus
Koulukatu 19 / PL 262 / 65101 Vaasa
Puh. (06) 367 5211, fax (06) 367 5251

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Isokatu 9 / PL 124 / 90101 Oulu
Puh. (08) 315 8300, fax (08) 315 8305
* Kalajokilaakson osasto
Torikatu 40 B / 67100 Kokkola
Puh. (06) 827 9111, fax (06) 827 991

Lapin ympäristökeskus
Hallituskatu 3 / PL 8060 / 96101 Rovaniemi
Puh. (016) 329 4111, fax (016) 310 340

Sisäasiainministeriö

Aluekehitysosasto
PL 26 / 00023 Valtioneuvosto
Puh. (09) 1601

Lisätietoja internetistä:

Sisäasiainministeriö: www.intermin.fi/alue/index.html

Työministeriö: www.mol.fi/esr/index.html

Maa- ja metsätalousministeriö: www.lande2000.fi

Kauppa- ja teollisuusministeriö: www.vn.fi/ktm/1/rakrah/rakrahfr.htm

Opetusministeriö: www.minedu.fi/opm/rakennerahastot/index.html

Sosiaali- ja terveysministeriö: www.vn.fi/stm

Ympäristöministeriö: www.vyh.fi/palvelut/eu/index.htm

Liikenne- ja viestintäministeriö: www.mintc.fi/www/sivut/suomi/eutietoa.html

Euroopan komission alue- ja rakennepolitiikan pääosaston sivut: www.inforegio.org

Lääninhallitukset: www.intermin.fi/suom/laanit/index.html

TE -keskukset: www.te-keskus.fi

Maakuntien liitot: www.reg.fi

Suomen Kuntaliitto: www.kuntaliitto.fi

Sisäasiainministeriö
Inrikesministeriet

Sisäasiainministeriö

Aluekehitysosasto

PL 26, 00023 Valtioneuvosto

Puh. (09) 1601